

HLEJQIET TAL-PALESTINA

(LEĠĠENDI)

L-ispirtu mqaddes tal-Vangelu mela u ta ħajja ġdida lill-Palestina. U meta Sidna Ġesù telaq u halla dik l-art imbiekka, l-imkejjen li fihom ghex u hadem kienu jiġu żgur mitluqin u minsijin, li kieku s-sura helwa tiegħu ma gietx bla heđu mfakkra bid-diwi ta' dawġ il-Parabboli, li Hu ta' sikwit kien jgħid biex jagħti tagħlimu. Hekk ġara, li n-nies tax-Xerq, mogħnijn minn qaddishom b'fantasija l-aktar ħajja, ma' dwar Ġesù, Marija u oħrajn kbarat imsemmijn fil-Vangelu, holqu qajl, qajl, għadd ta' ħlejqiet oħra mill-isbaħ. Dawn il-ħlejqiet tismagħhom kull fejn tmur fil-Palestina u, li kieku wieħed jiġborhom kollha jkollu tassew bukkett ta' ward hekk ifuħ li titgħaxxaq bir-riħa helwa tiegħu. Aqraw:

IL-HLEJQA TAL-ĠIEBJA

Mhux bogħod wisq minn Betlem hemm ir-raħal, hekk imsejjah, TAR-RAGĤAJJA. F'nofs dar-raħal sewwa hemm bir, magħruf minn kulhadd, bħala il-"Ġiebja ta' Sidtna Marija". Jingħad, li jum wieħed, Marija, Omm Ġesù, kienet għaddejja minn hdejn dan il-bir u rat raġel jimla l-ilma minnu, waqt li Hi kienet mejta bil-ghatx. Sidtna Marija resqet fuq dak ir-raġel u talbitu biex tixrob, iżda dan, li nzerta xejn minn tagħna, qallha b'herra: "Il-bir hemm, ixrob jekk trid", waqt li b'sebgħu wriħa l-ġiebja. Marija resqet fuq il-bir, u malli waslet fuq il-ħerza tiegħu, l-ilma hekk beda joghla, joghla, li mill-qiegħ tal-bir wasal sa hdejn xufftejha. Meta Marija xorbot, l-ilma beda nieżel, nieżel, sa fejn kien qabel.

IS-SIĠRA TAL-ĠINEPRU

Meta l-kiefer Erodi baġhat lis-suldati tiegħu biex joqtlu lit-tfal innocenti ta' minn sentejn l'isfel, dawn is-suldati, darba waħda, waslu qrib Sidtna Marija, li kellha l-Bambin Ġesù f'dirgħajha, u Hi bdiet tifttex teħilsu mill-mewt. Għalhekk, miḡxula, miḡxula, donnha maħruba, fittxet imkien fejn tista' tinheba bil-Bambin u ma tiltaqax ma' dawġ l-għedewwa kiefra u tal-biza'. U nzertat li kienet miexja f'mogħdija li kienet tieħu għal go għalqa mimlija piżelli hoxxna u sabiħa; għalkemm Marija kienet miexja fuqha bl-akbar għaqal, dawġ il-piżelli mar-rifsa tagħha kienu jfaqqgħu u jagħmlu bħal hoxx ta' sparatura ċkejna. Dawn il-ħsejjes, għalkemm mhux kbar, setgħu imma jikxfu lil Marija u lill-Bambin li, m'għandniex xi ngħidu, kienu jiġu maqtula. Imma x'ġara? Ġara li dawġ il-piżelli li ntrifsu mir-riġlejn ta' Marija, minflok ma bdew jagħmlu hoxx bħal trikkitrakki, bdew jifarrku u jsiru trab b'irfis riġlejn il-Madonna.

U hekk, il-Madonna waslet hdejn sigra tal-ginepru, li bix-xjuhija kienet hekk niexfa u mhaffra li Marija u l-Bambin setghu jinhhew fiz-zokk ohxon taghha. Ghalkemm is-suldati ta' Erodi ghaddew u regghu ghaddew minn hemm, ma lemhux lill-Madonna u lill-Bambin, u, meta dawk tbieghdu, Marija bil-Bambin harget minn dik il-mohba kennija.

Marija harset b'hajr lejn dik is-sigra u berkitha b'idejha u b'qalbha. U dikment, dik is-sigra, li kienet niexfa, thaddret u nzeghdet bil-frott, hekk sabih u jfuh, li mela b'rihito helwa dawk l-inhawi.

IS-SIGRA TAL-PRINJOLI

Marija minn Betlem kienet sejra ghat-Tempju ta' Gerasalemm u kellha maghha 'l binha Gesu Bambin. Kien is-sajf u x-xemx kienet hekk qawwiya u tahraq li Marija ma setghetx tissokta fit-triq bis-shana u bit-trabijiet tat-triq tikwi. X'ghamlet Marija? Bil-Bambin fi hdanha waqfet ftit ghad-dell ta' sigra tal-prinjoli biex tistrieħ. U gara, li hekk kif il-Madonna bdiet tersaq ghal taht dik is-sigra, il-frieghi tas-sigra aktar bdew jersqu u jintrassu ma' xulxin, li dik is-sigra saret qisha umbrella kbira li tilqa' x-xemx u tfarraġ b'dellha lill-Madonna u lill-Bambin. Meta Marija strieħet biżżejjed taht dik is-sigra u giet biex titlaq, qabel xejn bierket lil dik is-sigra u habbritilha li hi kellha tibqa' tghix ghal dejjem bir-rimi ġdid li kull darba tniibbet u ttella' mill-istess gheruqha.

Il-lum dawk il-bedwini, li taht it-tined taghhom jghammru hemmhekk, jistgħu juru liż-żawwara li jmorru l-Palestina dik is-sigra tal-prinjoli mbierka minn Marija Sidtna.

HLIEQA FUQ SAN ĠWANN

F'Għajn Karem, pajjiż fejn tweled San Ġwann l-Għammiedi, tinghad hlieqa mhix sabiha bi ftit.

Mela, meta Santa Elizabetta, omm San Ġwann, semgħet li l-kiefer sultan Erodi qabbad lis-suldati tiegħu biex joqtlu lit-tfal iż-żgħar kollha minn sentejn l'isfel, din ħarbet dlonk tigri lejn l-ġholjiet biż-żgħir tagħha Ġwanni biex tharsu mill-mewt. Is-suldati qattielu ta' Erodi kienu warajha u kienu qishom waslu sa jaqbduha. X'ghamlet Elizabetta? Fittxet li tinheba kif setgħet wara blata kbira; iżda gara li dik il-blata dikment infetħet u għamlet ġo fiha bhal niċċa. Santa Elizabetta tefgħet malajr fiha liċ-ċkejken Ġwanni, dahlet ukoll hi, u dik il-fetħa fil-blata fis ingħalqet li, ghalkemm is-suldati ta' Erodi ghaddew għal darba tnejn minn hemm, ma raw xejn. Meta s-suldati telqu u kien tbiegħed kull tigris, omm San Ġwann resqet biex toħroġ u dik il-blata infetħet malajr, b'għageb ta' l-istess Santa Elizabetta. B'hekk San Ġwann ġie meħlus mill-mewt.

P.N.M.

HREJJEJF GĦARBIN

MIN KIEN IL-HALLIEL?

Prinċep Gharbi, li kien ried jagħmel biċċa xogħol kbira fil-barr, kien qabbad Inġliż u tah miegħu biex jaqduh u jgħinuh għaxar bedwini.

Darba waħda l-Inġliż ra li naqsitu somma kbira tal-flus u, għalkemm hammem u fittex, la sab dik is-somma u l-anqas kixef il-halliel. Ġieb l-affari mbagħad quddiem il-Prinċep, li dan għamel bir-reqqa kollha l-mistoqsijiet tiegħu lill-għaxar bedwini haddiema, iżda kien kollu għalxejn.

Dendel imbagħad habel f'nofs ta' kamra, u qal lill-bedwini: "Dan il-habel hu nieżel mis-sema biex jagħti xhieda tal-verità. Issa kull wiehed minnkom jidhol f'dil-kamra u, waqt li jaqbad u jżomm dan il-habel f'idu, iġhid: "Allah li taf kollox aġħmel li idejja jibqgħu miżmumin ma' dal-habel jekk jiena kont li sraqt il-flus".

Jidhlu fil-kamra, wiehed wara l-iehor, l-għaxar bedwini u kollha kemm kienu harġu rebbieħa.

Imma l-Prinċep sejhilhom wiehed wiehed quddiemu u xamm idejhom. L-id ta' disġha minnhom kienet b'riħa tinten ta' tewm, imma dik ta' l-għaxar wiehed, le. U dan sewwa sew inqabad li kien il-halliel, għax hu kien seraq il-flus, kif stqarr huwa stess u ġie kkastigat.

Il-Prinċep kien dilek minn qabel il-habel bit-tewm: l-ewwel disa' għax innoċenti qabdu l-habel bla biża' u nittnu idejhom; l-għaxar wiehed, għax kien il-hati, ibeża' jaqbad il-habel u għalhekk, ma hax ir-riħa tat-tewm.

Dan kien li kixfu bħala halliel.

MA RIDUX JIDFNH

Miet wiehed mislem magħruf hafna bħala raġel hażin u hadd ma nstab fost il-poplu li ried jitlob fuq il-katavru tiegħu.

Ma' dan kollu, kien jinħtieġ li xi hadd jinsab biex ikunu jistgħu jagħmlulu d-difna skond ir-ritwal musulman.

Jinzerta għaddej minn hemm, minn hdejn il-Moskea, wiehed bedwin. Ġie mwaqqaf u mitlub iġhid it-talb u ċ-ċerimonji tar-rit musulman. Dan, sajjem minn kollox, indahal bil-qalb kollha u, dar lejn il-katavru, b'lehen għoli mill-aktar, qal:

— Li kieku kont milqugħ f'dari, biex inweġghek kont noqtollok il-ġemel tiegħi, imma inti ġejt milqugħ f'dar Alla tal-hniena. Alla kbir, Alla kbir, Alla kbir! — U telaq maħrub.

Kull min kien hemm hass għal dak il-kliem u . . . hadu sehem biex jidfnuh.

RIGAL FIT-TIEĠ

Haġa li ma titwemminx, imma altru li vera! Ix-xebbiet għarajjes li jagħmlu mis-setta tad-Drusi f'jum it-tieġ tagħhom jagħtu rigal lil żwieġhom: dan ir-rigal hu *sejf* li huma jagħtu f'idejn żewġhom sabiex hu jista' jinqeda bih biex joqtolhom f'każ ta' infedeltà tagħhom.

X'kull waħda dawn in-nisa wkoll!

KAJJIN MEQJUM

Isem Kajjin żgur li mhux għal qalbna, u wisq inqas persuntu. Izda mhux għal kulhadd u wisq iżjed għal ulied Mawmettu, il-Musulmani.

Erba' mili bogħod in-naħa tax-Xerq ta' Hebron, fejn jaħsbu li Kajjin kien qatel lil huħ Abel, lil-Musulmani bnew Moskeja għa għieh Kajjin (Nebi Jakin) u hemm huma, kif jifhmu, jagħtuh għieh f'qabru.

Mur obsor!

KEMM TIŻEN RUĦ TA' BNIEDEM

Ma tafx kemm? Ara tiddejjaq, dan tkun tafu f'Jum il-Haqq: din hi għallingas il-fehma ta' wlied Mawmettu. Jifhmu l-Musulmani li f'Jum il-Haqq jiġu mdendlin, ma' dawk il-ħnejjiet li minn ħdejjhom trid tgħaddi biex tmur għal Moskija ta' Omar f'Ġerusalem, *imwieżen* meħtieġa biex jintiżnu l-erwieħ tal-bnedmin.

Biċċa xogħol iebsa, eh? għall-Angli!

REQUIESCANT IN PACE

Niətiequ li l-imseħbin tagħna jitolbu għar-ruħ għažiża ta' dawn li ġejjin, li telqu minn din id-dinja qabilna, u li niəshom jixtiquna niətakru fihom fit-talb tagħna.

MALTA

PAOLA: Wenza u Manwel Gatt. Toni Attard. Rożina u Tereża Seychell. Tumas u Delina Fenech. Geltrude Boffa. Salvu Fava. Anglu u Giovanna Vella. Franġiska Fardell. Ganni u Wenza Fardell. Tonina u Carmela Depares. Charlie Fardell. Żara, Ġużeppi, Wenza, Willie, u Pawlu Galea.

ŻEBBUĠ: Philip Camilleri. Marinton Borg. Giovanni Calleja. France Busuttil, Pawla u Spiru Borg. Teresa Farrugia, Nikola Calus. Ganni Spiteri. Roża Gatt. Ġużeppi u Roża Kingswell. Anglu Camilleri. Nikola Zammit. Saverju u Ġużeppi Camilleri. Wenzu u Ċensu Abela. Ċensu u Karmenu Camilleri.

SLIEMA (San Ġirgor): Karmenu, Anglu, Melita u Franġisku Borg. Anna Cauchi. Ċensa Cassar. Wiġi Cassar. Beatrice Camilleri. Tonina Vella. Herbie u Aida Moore. Mejtin Familja Attard Montaldo. Wenza Mercieca. George Mercieca.

TARXIEN: Wenza, Pawla, Alice Aquilina, Filippu u Karmenu Balzan. Marija u Katarina Azzopardi. Filomena u Anglu Attard. Valent u Teres Mifsud. George u Remiġ Vella, Piju u Duminku Falzon. Wistin, Spiru, Giovanni Bezzina. Berardo, Serafin u Ċikku Melillo. Lucy, Pawla, Melinda Buhagiar.

MARSAXLOKK: Wenzu u Ċensu Attard. Grazia De Gabriele. Karmena u Duminku Caruana. Filomena u Annunziata Chetcuti. Ġużeppi u Marija Falzon. Katarina u Marjanna Cordina, Ġużeppa, Agnese u Sofia Agius. Salvu u Kelina Buhagiar.

ZABBAR: Gużepi u Kelina Busuttill. Govanni u Gużepi Magri. Pawlu u Karmena Axiak. Mikiel, Salvu, Govanni, Toni Caruana, Rożi, Kelinu Pulicino. Ċensu u Wenzu Cordina, Amabile u Manwela Grisetti. Ċensu, Glormu, Manwel Vella.

LUQA: Gużepi Gatt, Adriana Seychell Gużepi Buhagiar, Alice, Gużepa, Katarin u Amabile Attard. Serafina, Manwela, Marjanna u Karmena Mifsud. Valent'na, Susanna u Marjanna Lia.

SENGLEA: Karmena u Gużepi Fenech. Franġisku u Rafela Vella. Remiġ Vella. Karmenu Agius. Gużepi Cutajar, Ċetta Farrugia, Narda u Nardu Debono. Gużepa, Govanni Grech, Salvu u Govanna Debono.

ZURRIEQ: Crocefissa u Karmenu Ellul. Mikiel Camilleri, Karmenu Camilleri. Marjanna u Rożarja Cutajar. Gużepi Ellul, Manwel Ellul. Assuero, Wistin, Serafino Bonello. Franġisku, Accursio, Filippu u Katarina Scerri, Mansueto, Gużepi, Manwel u Wenza Buhagiar. Felic Bonaventura. Nikol, Gregorju, Fionmena u Agnese Mifsud. Karmena u Karmenu Mallia. Egidju Mallia. Mikiel u Karmenu Camilleri. Pawlu u Anna Grisetti. Wigi u Ċetta Damato. Katarin, Ċetta, Marjanna Falzon. Annunziata, Wigi, Dolor, Rita u Salvu Debrincat.

QORMI (San Bastjan): Ġorġ, Rosarja Sultana. Karmena Sc'eluna. Karmenu Debono. Rosarja, Wenzu Kelinu u Gużepi Zammit. Govanni u Karmena Camilleri, Spira u Rosina Borg, Spiru Cauchi. Marjanna u Ġorġa Saliba. Sunta Camilleri. Spiru u Tumas Grima. Toni Grisetti. Karmenu Schembri. Gużepi Grech. Rosarja, Toni, Karmena, Ġorġa u Franġisku Grech. Marija Schembri. Benedittu, Katarina Schembri. Toninu Karmena, Cikku, Karlu u Rosarja Grech. Marjanna u Ġorġa Saliba. Ċensu Camilleri. Ġorġ Seychell. Gu-

żepa Grech. Susanna u Gużepa Camilleri. Alessju Galea.

HAMRUN (San Gejtanu): Gużepi u Rosina Frendo, Marija Calleja. Guża u Marija Barbara. Erminja Schembri. Roġer Micallef. Pullu Spiteri. Suor Aurelia Frendo. Mary Calleja. Karmena Zammit. Piju Micallef. Ke'ina u Govanna Sammut. Gużepi, Karmena, Franġiska Vella. Marija, Gużepi u Govanni Tonna. Gulinu Pisani. Agnesa Salerno. Gejtana u Gużepi Calleja. Spiru Dingli. Assuero u Ġud'tta Balucchi.

SAN PAWL IL-BAĦAR: Dwardu Piscopo. Marija Nisella. Karmenu Caruana. Teresa Caruana. Filippu, Ġorġina u Luċija Petre. Franġisku Dingli. Tania, Gisella, Connie u Salvinu Vassallo. Govanna Cassar. Filippa Sciberras. Marija Xuereb.

QRENDI: Karmenu Vassallo. Marija Magro. Perpetwa Magro. Pawlu Damato. Gużepi Sammut. Pietru u Marija Cassar, Gużepi u Teres Schembri. Valentina u Karmena Buhagiar. Anġlu Schembri. Ġuditta, Ester u Salamone Xuereb. Amilcare u Gużepa Bonanno.

MOSTA: Ġorġ Micallef. Pawlu, Marija, Karmena, El'żabetta Belia. Furtunatu, Ġorġ, Karmenu Bellia. Nazzareno, Pawlu Bartolo. Franġisku, Pawla Fenech. Po'ly Deguara. Gużepa Bourke.

GHARGHUR: Vitorju Aquilina. Karmena Cuschieri. Wenzu Sammut. Manwel Aquilina. Gużepa Aquilina.

M'QABBA: Marija Sciberras. Innocenzu Sciberras. Nikol Mallia. Manwela Mallia. Ġulja, Marjanna, Gużepa u Anġla Mallia. Mikiel, Marija, Gużepa, Loreta, Basilia Farrugia. Manwela, Rita, Marija, Po'ly u Fredu Buhagiar. Genoveffa, Kelina u Pawlu Cord'na.

Min-naħa ta'għna niżguraw lil qrabathom li l-erwieħ ta' dawn il-mejtin għeżieħ ikollhom dejjem sehem mill-quddies li jitqaddes fuq il-Qabar ta' Kristu.